

Harka Sára: A nagyon káposztás nagyon rétes

Mindenki feszülten figyeli a színpadot, kivéve engem, én a körülöttem tömörülő embereket lesem. Mintha valamennyiük egyszerre tartaná vissza a lélegzetét. Egyesek keze ökölbe szorul, másoké idegesen csavargat egy hajtincset, vagy gyűrőget egy apró, zöld papírcetlit. Sok arc ismerős, falubeliek, a többiek pedig a környező településekről jöhettek a majálisunkra. A legtöbben fiatalok, erejük teljében, bőven a nagyanyjuk lehetnék. Lennék is öröme, persze nem mind a háromszáznak – annyi pulóver horgolást nem bírna a kezem –, csak úgy tíz-tizenötnek egyszerre.

– És a tombolánk főnyereményének, a csúcskategóriás iPhone 12 Pro Maxnak a nyertese pedig... – hangzik fel, és én is a színpadra emelem a tekintetem.

A mikrofonnál álló úrfi öltönyt visel – Szegénykémnek, milyen melege lehet! – a vigyora széles és hófehér, de nem egy délceg teremtés, talán az égnek állított frizurájával próbál a magasságához csalni pár plusz centimétert. Most hatásszünetet tart, és komótosan kotorászik a cetlik százát rejtő kosárban. Attól tartok, a tömeg még mindig nem mer levegőt venni. Minek táncol eddig a közönség idegein, nem látja, hogy a drágák majd elkékülnek az oxigénhiánytól?

Végül csak kihalászik egy papírdarabot, és könnyörtelen lassúsággal széthajtogatja.

– A... száztizenhetes szám! – zengi végül.

Ide-oda kapom a fejem a tömegben, szeretném észrevenni a nyertest, látni a kitörő örömét, amint az arc kifejezése a hitetlenkedésből a győzelmi mámorba fordul. De senki sem ugrik fel, vagy kiált egy önfeledt juhét a levegőbe.

Az öltönyös úrfi megismétli a nyertes tombolaszámot. Még mindig semmi reakció. Hova is tettem a papírfecnimet? Áttúrom a szütyőmet, végül megtalálom a kardigánom zsebében. Olyan apró a szám rajta, alig látom.

– Olvasd csak, kedvesem – szólítom meg a mellettem álló hölgyet – nem látom a szemüvegem nélkül.

– Száztizenhét. – Amint kimondja, elkerekedik a szeme. – Ez az! Maga nyert.

– Ó, valóban? Haj, hol is van a szemüvegem? – Megtalálom a nyakamba akasztva. – Hadd nézzem csak meg én is. A mindenit, tényleg száztizenhetes van rajta!

– Megvan – kiabálja a hölgy a színpad irányába, és a karjával kalimpál mellé. – Itt van a néninél!

Egy fiatalember megpróbálja kikapni a cetlit az ujjaim közül, ám a hölgy rácsap annak a kézfejére. Erre összeszólalkoznak, egymás édesanyját is felemlegetik, ami igazán nem szép dolog tőlük.

– Jöjjön csak bátran, asszonyom – int az úrfi a színpadról, úgyhogy elindulok felé a tömegén át.

Az emberek súrolnak a könyökükkel, ahogy elhaladok közöttük, legtöbbjüknél két fejjel alacsonyabb vagyok. Valaki egy csöppet meg is lök, de nem erősen, és biztosan véletlenül. Egyfelől elégedetlen morgás hallatszik, másfelől gratulációk és taps, ezt erősebbnek hallom.

– Gó Marcsi néni, gó! – hallatszik a kurjantás valahonnan egy füttyszó kíséretében. Elmosolyodom, biztosan egy tanítványom lehetett ez a jómadár.

A pódiumra fellépve elhaladok egy tálca káposztás rétes mellett, megcsap az illata. Ez is egy kisorsolt nyeremény volt, csak nem jelentkezett érte a gazdája. Édes-sós illat, lágyan fűszeres, nagyon káposztás és nagyon réteses.

– Ejha, micsoda nyeremény! Szívből gratulálok, asszonyom – szólít meg az öltönyös úrfi. – Maga igazán szerencsés.

– Valóban annak tartom magam – mosolygok.

– Pár aláírás lesz hátra, és viheti is haza a telefont. – Fejével a mögötte álló leányzó felé bök, aki egy kupac papírt rendezget éppen.

– Ez roppant kedves, köszönöm – mondom – de inkább azt a káposztás rétest választanám, ha lehet.

Az úrfi felkacag.

– Hát ez jó – nevet. Int, hogy menjek közelebb.

Nem mozdulok.

– Elnézést a kellemetlenségért, nem szeretnék hálátlannak tűnni, de én valóban a káposztás rétest kérném helyette.

Értetlenkedve néz rám.

– Ez egy iPhone 12 Pro Max.

Erre csak bólintok.

– Hat magos processzorral, ötszázötvenkét gigabájtos tárhellyel, tizenkét megapixeles első és hátsó kamerákkal... Már elnézést, ha ezek ismeretlen szavak az ön számára. A lényeg, hogy ez egy csúcskategóriás modell. – Gondosan kihangsúlyozza a csúcskategóriás szót.

– Szenzációsnak hangzik – válaszolom.

– Na ugye. – Nyújtja felém a cseresznyepiros szalaggal átkötött díszdobozt, de nem veszem el.

– Továbbra is a káposztás rétest szeretném.

– Maga csak szórakozik velem... igaz? Vagy nem? – Az arca egyre aggódóbb kifejezést ölt: szemöldökének közepe felemelkedik, a két széle szinte lecsusszan a homlokáról. – Most ezt teljesen komolyan mondja? De mégis miért?

– Nekem már van telefonom. – Előveszem a szütyőmből, és mutatom neki. Matuzsálemi korú Nokia, kifogástalan állapotban, csak egyetlen gombja hiányzik.

Felhorkan.

– Ez összehasonlíthatatlanul jobb annál a... ömm, téglatestű modellnél.

– Ó, ebben nem kételkedem – Hármat is bólintok, hogy tudja, okvetlenül egyetérték vele. – De nekem nincsen rá szükségem.

Egy darabig szótlánul vizslat, aztán a leányzóhoz fordul.

– Szerinted kettyós? – súgja neki. – Talán már nem vág úgy az esze az ő korában.

– Nem tudom – válaszolja az, egy vállrándítás kíséretében.

– Biztosíthatom, uram, hogy egyelőre primán fog a szürkeállományom. Irodalmat tanítok, holnap is leadok három tanórát: egyet Kosztolányiból, egyet Babitsból, egyet pedig Shakespeare drámáiból... Már elnézést, ha ezek ismeretlen szavak az ön számára. Apropos, a fülem is primán funkcionál a koromhoz képest.

A válaszomon elmosolyodik, és közelebb lép.

– Asszonyom, én jót akarok magának. Alsóhangon félmillióba kerül egy ilyen telefon. Eladja, és vehet belőle egy kis Fiat Punto-t, vagy elmehet nyaralni a Maldív-szigetekre.

– Én Hajdúszoboszlóra járok üdülni, és nagyon szeretem.

– Akkor vehet egy plazmatévét.

– Arra sincs szükségem.

– Jó, de érti, hogy mire célzok. Olvasni, azt csak szeret! Ennek az árából kétszáz könyvet vásárolhat magának.

– Kedves gondolat, de a helyi könyvtárban több tízezer könyvet elérek. És egyébként sem tudnék kétszáz könyvet hazacipelni.

– Akkor vehet egy új fűnyírót, leszigeteltetheti a házát, lecserélheti a bojlert, mit tudom én!

– Már a télen megjavítottam a bojlert.

– Értse meg, az ön érdekében mondom: ostobaság lenne, ha nem fogadná el – egyre ingerültebben magyaráz. – Abbahagyhatja a munkáját, ez elég lesz nyugdíjkiegészítésnek egy jó darabig.

– De én szeretek tanítani.

– Azt istenért, csak hiányzik valami az életéből! Csak szüksége van valamire!

– Ami azt illeti, éppen megéheztem, és irgalmatlanul megkívántam ezt a káposztás rétest. Pompásan néz ki azzal az aranyszínű, ropogós tésztával és bőségesen megpakolt töltelékkel, évtizedek óta nem ettem effélét!

Úgy néz rám, mintha el sem hinné a létezésemet, mintha egy idegen kisbolygóról jöttem volna, mondjuk a Ceresről vagy a Júnóról.

– Asszonyom – itt nagy levegőt vesz, hatásszünetet tart, akárcsak a sorsoláskor –, ennek a telefonnak az árából egy teherautónyi káposztás rétest vehet, pontosan ugyanilyet.

– Pont ugyanilyet nem, mert ez házi – szólal meg a leányzó.

– Látja – mondom – éppen erről beszélek.

Az úrfi fejéhez kap, ujjaival a hajába markol, aztán gyorsan visszahúzza a kezét és a teste mellé szorítja, de egy pillanat múlva ismét a frizuráját markolássza:

– Maga nincs tisztában a dolgok értékével! – nyögi.

Olyan kétségbeesett a hangja, hogy rögtön megsajnálom.

– Attól tartok, uram, maga nincs tisztában a dolgok valódi értékével – mosolygok.

Nem válaszol, összeszorítja a száját, elnéz a távolba és a fejét csóválja. A közönségünk már elszállingózott, gondolom, mindenki újabb látni- és enivalót talált magának a környéken.

– Csak add oda neki a süteményt, és hadd menjen – mondja a leányzó.

– Hát hogyan! És ha jelentkezik, aki a rétest nyerte, mit mondok neki?

– Mondhatná talán azt, hogy legyen egy szép napja – javaslom. – És hogy használja örömmel ezt a gigabájtos telefont.

Egy percre mindketten csak méregetnek némán, talán arra várnak, hogy meggondoljam magam.

– Akkor vihetem? – kérdem.

A leányzó lemondón sóhajt, az úrfi megrántja a vállát.

– Tőlem aztán! – mondja, pedig láthatóan nem mindegy neki. – Meg fogja bánni! Ha a családja meghallja, cefetül fognak örülni, azt garantálom. Egyszerűen nevetséges. Ezt nem hiszem el!

Aztán folytatja tovább, de már nem figyelem, a kincsem fölé hajolok. A fenséges rétes egy papírtálcán trónol, a piroskockás szalvéta vörös szőnyegként terül szét alatta. A rúd jókora szeletekre vágva, tetején porcukorral, ínycsiklandóan ráncolódott, olvasztott vajjal kent tésztával. Ismét beszippantom az emlékeket ébresztő illatát.

– Kérnek egy szeletet?

Az úrfi ingerülten fújtat erre. Szegénykém! Igazán nem volt szándékomban ennyit ártani az idegeinek.

– Inkább a főnyereményből kértem volna egy szeletet – dűnnyögi az orra alatt.

– Miért, magának tán nincsen telefonja?

Nem válaszol, csak egy újabbat fújtat.

– Én elfogadok egyet – mondja a leányzó, és félreteszi a papírokat.

– Jöjjön csak, kedvesem. Tessék!

Adok neki egy szeletet, még páran odajönnek, őket is megkínálom. Mind elégedetten hümmögnek.

Szedek egyet az öltönyösnek is, mire kijelenti, hogy káposztával elrontani egy rétest egyenesen bűn, és ennél visszataszítóbb ételt el sem tudna képzelni. De a nógatósomra csak megkóstolja, végül elismeri, hogy ugyan mégsem annyira pocsek, de ez mit sem változtat a tényen, hogy életem lehetőségét szalasztottam el.

Mikor senki sem kér repetát – hiába kínálgatom – lesétálok a színpadról, és hazaindulok. Ráérősen battyogok a buszmegálló felé. Útközben a markomba veszek egy rétest, az aranylós tésztája összeroppan az ujjaim alatt, és végre beleharapok. A tetejére szórt porcukor a földre hullik, majd a hangyák regimentje felszededegeti a nyomomban. Hmm, gyermekkorom íze. Pont, mint az emlékeimben: nagyon káposztás és nagyon réteses.

Később, míg a padon üldögélve várok, megengedek magamnak egy második szeletet – micsoda kiváltság! A buszom késik, de csöppet sem bánom, élvezem a kora májusi napsütést, és hogy kedvemre nézelődhetek. Észreveszem, hogy a járda repedésében apró pitypangok nyílnak. A megálló ülése olyan magas, hogy nem ér a földre a talpam, úgy lóbálom a lábam a levegőben, akár egy kiskölkök. Házi süteményt falatozni, és nem sietni sehova: én mondom, élni tudni kell!